

Lokalny Program Osłonowy

„Korpus Wsparcia Seniorów Gminy Niepołomice na rok 2025”

I. Wstęp:

Lokalny Program Osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów Gminy Niepołomice na rok 2025”, zwany dalej „Programem”, stanowi kontynuację pomocy realizowanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niepołomicach na rzecz mieszkańców Gminy w latach 2022 - 2024 r. W poprzednim roku, wsparcie przyznawane było na podstawie Lokalnego Programu Osłonowego „Korpus Wsparcia

Seniorów Gminy Niepołomice na rok 2024”, przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 29 lutego 2024 r., Nr LXVIII/898/24.

Jak pozwala twierdzić doświadczenie zdobyte w trakcie realizacji Programu - w 2024 r., pomoc ta w sposób realny przyczyniła się do polepszenia warunków funkcjonowania osób w wieku po 60 roku życia w środowisku. Wsparcie przyznawane w ramach Programu stanowiło uzupełnienie pomocy realizowanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niepołomicach w postaci usług opiekuńczych oraz tzw. „usług wytechnieniowych”. Do tych ostatnich, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej skutecznie aplikował w ramach odrębnych *projektów / programów*, oferowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Program spotkał się ze sporym zainteresowaniem mieszkańców, którzy pozytywnie ocenili jego założenia.

Warunkiem dalszej realizacji zadań przewidzianych – tym razem w Programie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej *„Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2025”*, jest przyjęcie przez gminę programu osłonowego o zasięgu lokalnym, który ta, może opracować i wdrożyć na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

II. Podstawa prawna Programu:

Lokalny Program Osłonowy *„Korpus Wsparcia Seniorów Gminy Niepołomice na rok 2025”*, jest programem osłonowym w rozumieniu **art. 17 ust. 2 pkt 4** ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, opisującym część działań gminy Niepołomice, podejmowanych na rzecz seniorów niesamodzielnym ze względu na wiek oraz stan zdrowia.

Upoważnienie i zarazem zobowiązanie do tworzenia tego rodzaju programów, zawarto także w **art. 110 ust. 10** ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, gdzie przesądzono że rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby opisane w corocznym sprawozdaniu z działalności ośrodka pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

III. Diagnoza potrzeb uzasadniająca wdrożenie Programu:

Tożsamo jak na potrzeby programów osłonowych przyjmowanych w latach ubiegłych, wskazać należy na dane zaczerpnięte ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Niepołomice na lata 2021 – 2027, przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 24 czerwca 2021 r., Nr XXXIII/426/21 - zwanej dalej „Strategią”. Analiza danych na które wskazano w zdaniu poprzednim pozwala twierdzić, że z każdym rokiem odnotowuje się wzrost liczby mieszkańców Niepołomic, a średni ich wiek wynosi **38, 1 lat. 61, 20 %** mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, **21, 90 %** w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe **16, 90 %** to osoby w wieku poprodukcyjnym (s. 15 i 16 Strategii).

Z kolei wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów, a wymienionych przez nich samych, wskazać należy na utrudniony dostęp do placówek medycznych oraz usług opiekuńczych, choroby lub inwalidztwo, a także samotność (wykres 28. Strategii *„Jakie problemy Pani / Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?”* s. 85). Zdecydowana większość ankietowanych przyznała także, że działania podejmowane na terenie gminy Niepołomice raczej uwzględniają potrzeby osób starszych (**66, 67 %**), a przeciwnego zdania było **24, 24 %** badanych (wykres 29. Strategii *„Czy Pani / Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?”*, s. 86).

Co ważne, respondenci przepytani na potrzeby opracowania Strategii, wskazali na szereg działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie Niepołomice. Wśród tych, wymieniono (między

innymi) organizację pomocy w obowiązkach dnia codziennego poprzez organizowanie grup wsparcia dla seniorów (np. odwiedziny w domach, rozmowy, okazjonalne drobne upominki czy też pomoc mobilną) – s. 86 Strategii.

Powyższe, obliguje do sukcesywnego rozszerzania przez gminę oferty skierowanej do osób starszych, poprzez zapewnienie im coraz większego wsparcia społecznego, psychologicznego, a także organizacyjnego (np. zwiększenie dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej, czy też pomoc w czynnościach dnia codziennego). Oferta ta, stanowi uzupełnienie dotychczas realizowanego przez gminę wsparcia, które do tej pory, materializowało się głównie poprzez zapewnienie osobom starszym i nieporadnym usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu ich zamieszkania.

Jedną z takich możliwości daje kontynuacja udziału gminy Niepołomice, w ogólnopolskim Programie „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2025”.

W ramach realizacji Programu osłonowego w poprzednim roku (2024), pomocą objęto **96** mieszkańców Gminy, a pomoc sprowadzała się w głównej mierze do zapewnienia seniorom w wieku 60+, dostępu do opasek bezpieczeństwa. W ramach realizacji poprzedniej edycji Programu, skorzystano także z opasek bezpieczeństwa zakupionych w 2022 r. i 2023 r., zapewniając im dostęp do pomocy całodobowego centrum monitoringu.

Na realizację programu osłonowego w 2024 r. *planowano / wydatkowano:*

Planowana wysokość dotacji z budżetu Skarbu Państwa	77. 315, 00 zł
Dotacja faktycznie wykorzystana	7. 807, 56 zł

Wydatki na które wskazano powyżej, zostały sfinansowane w całości z budżetu Skarbu Państwa.

Powyżej przedstawione dane statystyczne pozwalają twierdzić, że Program cieszył się zainteresowaniem wśród mieszkańców Gminy. Z kolei wstępna analiza potrzeb na 2025 r. pozwala twierdzić, że wszyscy mieszkańcy objęci pomocą realizowaną w ramach Programu deklarują uczestnictwo w w/w przedsięwzięciu także w bieżącym roku. Już z tego powodu, przyjęcie Programu osłonowego, swoim zakresem obejmującego 2025 r. wydaje się być w pełnym zakresie uzasadnione.

Ponownie wskazując na dokument Strategii, wyjaśnić należy, że pomimo korzystnego trendu demograficznego w Niepołomicach, z każdym rokiem rośnie liczba osób powyżej 60 roku życia. Problem ten znajduje realne przełożenie na stopień marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i powodowany jest głównie migracją ludzi młodych, którzy nie mogą swoim najbliższym zapewnić opieki (s. 79 Strategii). Zjawisko to obrazuje tabela Nr 1 poniżej:

Tabela 1. Liczba osób w wieku 60 lat i więcej zamieszkujących w Niepołomicach:

Lata	2015	2016	2017	2018	2019
Osoby w wieku 60 lat i więcej	4 949	5 156	5 340	5 572	5 789

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2027 – tabela 21. Podział mieszkańców ze względu na wiek.

Z kolei z danych pozyskanych z systemów informatycznych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (od 1 marca 2025 r. – Centrum Usług Społecznych w Niepołomicach) wynika że:

Tabela 2. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych świadczonych przez Ośrodek, okres: 2022 - 2024:

Usługi opiekuńcze	2022	2023	2024
Ogółem	111	103	101
W tym osób 60 +	93	84	91

Tabela 3. Liczba uczestników DDP Staniątki, okres: 2022 - 2024:

Pobyt w DDP Staniątki	2022	2023	2024
Ogółem	40	38	38
W tym osób 60 +	39	38	38

Dlatego też, przystąpienie do Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2025” jest w pełnym zakresie uzasadnione. Seniorzy zamieszkujący na terenie Niepołomic potrzebują bardzo różnorodnego wsparcia. Z kolei ilość osób, które skorzystały z Programu w 2024 r. oraz fakt, że niemalże wszyscy, dotychczas objęci pomocą realizowaną w ramach Programu deklarują wolę dalszego korzystania z tego rodzaju usług także w 2025 r., świadczą o potrzebie kontynuacji pomocy także w bieżącym roku.

Ostatecznie więc, wstępne zapotrzebowanie na tego rodzaju pomoc obliguje do zabezpieczenia usług świadczonych w ramach Programu dla co najmniej **150** osób (tak po rozpoznaniu przeprowadzonym przez pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając że **część** podopiecznych dysponuje już opaską bezpieczeństwa *otrzymaną / używaną* w latach 2022 - 2024).

Z kolei koszt realizacji Programu w 2025 r. dla **150** seniorów oszacowano na poziomie **30.000, 00 zł** (tak uwzględniając dotychczasowe, nabyte przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niepołomicach w latach 2022 – 2024 doświadczenie w realizacji tego typu projektów).

Aktualnie oferowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rozwiązanie, w zakresie finansowania usług świadczonych w Programie to dotacja z budżetu Skarbu Państwa na poziomie nie większym niż **80 %** kosztów realizacji zadania, przy udziale własnym Gminy nie mniejszym niż **20 %** tego rodzaju wydatków.

IV. Cele Programu:

Celem niniejszego Programu, jest pomoc, która ma na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych, w tym poprzez zwiększenie dostępu do tzw. „opieki na odległość”.

V. Cele szczegółowe Programu:

Zapewnienie usług opiekuńczych poprzez świadczenie „opieki na odległość” na rzecz osób starszych w wieku 60 lat i więcej, poprzez:

- 1) dofinansowanie zakupu lub dzierżawy oraz kosztów użytkowania tzw. opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa;
- 2) dofinansowanie kosztów użytkowania opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa zakupionych w ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów, edycja na rok 2022–2024;
- 3) wsparcie w miejscu zamieszkania seniorów w wieku 60 lat i więcej, którzy mają problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom;

VI. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu:

- 1) Program realizowany jest w okresie od 1 stycznia 2025 do 31 grudnia 2025 r.
- 2) Za koordynację, realizację, monitorowanie, sprawozdawczość oraz nadzór nad realizacją Programu, odpowiada Centrum Usług Społecznych w Niepołomicach, zwane dalej „Centrum Usług Społecznych” lub „Realizatorem Programu”.
- 3) Adresatami programu są osoby w wieku 60 lat i więcej, które mają problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom.
- 4) Realizator Programu rozeznaje potrzeby seniorów w wieku 60 lat i więcej w gminie.
- 5) Z zastrzeżeniem **pkt 6)** poniżej, w ramach usługi Programu, seniorom w wieku 60 lat i więcej zostanie zapewniony dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa” lub „innych urządzeń bezpieczeństwa”, wyposażonych w następujące funkcje:
 - a) przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS;
 - b) detektor upadku;
 - c) czujnik zdjęcia opaski/urządzenia;
 - d) lokalizator GPS;
 - e) funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami;
 - f) funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja);
 - g) funkcje umożliwiające monitorowanie czasu realizowanej opieki przez osoby świadczące usługi opiekuńcze lub pomoc sąsiedzką.
- 6) Realizator Programu na podstawie zapotrzebowania określa funkcje opaski lub innego urządzenia bezpieczeństwa (tak bez konieczności zapewnienia wszystkich funkcji, na które wskazano w **pkt 5) lit. a – g** powyżej), w postępowaniu przeprowadzonym w celu wyłonienia dostawcy urządzeń i usługi „opieki na odległość”.
- 7) Opaski lub inne urządzenia bezpieczeństwa, pod względem funkcjonalności oraz dopasowania dla osób w wieku 60 lat i więcej, powinny być jak najprostsze w obsłudze.
- 8) Realizator przy wyborze wykonawcy powinien uwzględniać także jakościowy aspekt usługi.
- 9) Opaski bezpieczeństwa lub inne urządzenia bezpieczeństwa, powinny być połączone z usługą operatora pomocy i wyposażone w przycisk bezpieczeństwa, który w przypadku trudnej sytuacji lub nagłego zagrożenia, umożliwi połączenie się ze stale gotową do interwencji centralą.
- 10) Po odebraniu zgłoszenia dyspozytor (np. ratownik medyczny, opiekun medyczny, pielęgniarka) podejmuje decyzję o sposobie udzielenia pomocy seniorowi. W zależności od sytuacji może

on zapewnić wsparcie emocjonalne, poprosić o interwencję kogoś z jego najbliższego otoczenia (rodzinę, sąsiadów, opiekunów), poprosić o interwencję pracownika ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych (np. pracownika socjalnego czy opiekunkę środowiskową) lub wezwać służby ratunkowe.

11) Za prawidłową rekrutację seniorów odpowiada Realizator Programu.

VII. Finansowanie programu:

- 1) Program sfinansowany zostanie ze środków własnych Gminy Niepołomice oraz dotacji z budżetu Skarbu Państwa.
- 2) Udział Gminy Niepołomice w wydatkach przeznaczonych na realizację Programu nie może być niższy niż **20 %** przewidywanych kosztów całkowitej realizacji zadania.
- 3) Środki z budżetu Skarbu Państwa, o których mowa w **pkt 1)** powyżej, przekazane zostaną przez wojewodę małopolskiego, na podstawie złożonego przez gminę Niepołomice wniosku o zasilenie rachunku (wniosku o przyznanie dotacji z budżetu Skarbu Państwa).
- 4) Łączna – planowana wysokość wydatków przeznaczonych na realizację Programu to kwota **30. 000, 00 zł**, w tym:
 - a) planowana wysokość dotacji na realizację Programu to kwota: **24. 000, 00 zł**;
 - b) planowany udział własny Gminy w realizacji Programu to kwota: **6. 000, 00 zł**;
- 5) Planowana wysokość wydatków na realizację Programu, w tym udział własny Gminy, może ulec zmianie, w zależności od wysokości środków pozyskanych przez Gminę z budżetu Skarbu Państwa.
- 6) Wydatki poniesione przez Gminę przed przyjęciem Programu, jednak nie wcześniej niż przed 1 stycznia 2025 r., zostaną zrefundowane na podstawie Programu.

VIII. Monitoring Programu:

- 1) Realizator Programu przekazuje roczne sprawozdanie z jego realizacji, zwanym dalej „*Sprawozdaniem*” wojewodzie małopolskiemu w terminie do 30 stycznia 2026 r.
- 2) Sprawozdanie, o którym mowa w **pkt 1)** powyżej, swoim zakresem obejmuje:
 - a) rzeczywistą liczbę osób objętych wsparciem;
 - b) koszt realizacji usługi wsparcia;
 - c) poziom korzystania z opasek i innych urządzeń bezpieczeństwa mierzony jako liczba zgłoszeń seniorów poprzez opaskę lub inne urządzenie bezpieczeństwa do centrali obsługującej opaski lub inne urządzenia bezpieczeństwa.
- 3) Sprawozdanie będzie przekazywane w postaci elektronicznej, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej;

IX. Postanowienia końcowe:

- 1) Realizacja Programu uzależniona jest od przyznania gminie Niepołomice środków zewnętrznych, o których mowa w **pkt VII** Programu.
- 2) Realizator Programu zobowiązany jest do wypełnienia obowiązku informacyjnego, zgodnie z przepisami rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z dotacji celowej budżetu Państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. z 2021, poz. 953 z późn. zm.).
- 3) Realizator Programu jest administratorem danych osobowych w zakresie w zakresie danych osobowych pozyskanych do celów realizacji programu i/lub zlecenia udzielenia świadczenia w ramach przedmiotowego Programu.

- 4) W sprawach nieuregulowanych, w tym w szczególności w zakresie umożliwiającym prawidłowe określenie wydatków kwalifikowanych w ramach Programu, sposobu wyboru dostawcy *opasek bezpieczeństwa / urządzeń bezpieczeństwa*, sposobu wyboru oprzyrządowania, sposobu ich rozliczenia lub dokumentowania oraz sposobu rekrutacji beneficjentów Programu, zastosowanie znajdują postanowienia Programu „*Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2025*”, opracowanego i wdrożonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Uzasadnienie

W styczniu 2025 r., Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zatwierdziła Program „*Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2025*”. Program stanowi wytyczne dotyczące możliwości uzyskania przez gminy wsparcia finansowego na 2025 r., ze środków z budżetu Skarbu Państwa (nie więcej niż **80 %** kosztów realizacji zadania).

W poprzednim roku, wsparcie przyznawane było na podstawie Lokalnego Programu Osłonowego „*Korpus Wsparcia Seniorów Gminy Niepołomice na rok 2024*”, przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 29 lutego 2024 r., Nr LXVIII/898/24.

W 2025 r., do podstawowych celów Programu, Ministerstwo zaliczyło poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez zwiększanie dostępu do tzw. „*opieki na odległość*”.

W dokumencie, o którym mowa powyżej wydzielono dwa moduły, w tym moduł I polegający w głównej mierze na wsparciu seniorów w ramach działalności wolontaryjnej (tzw. „*usługi sąsiedzkie*”), a także moduł II, którego filarem jest zapewnienie działania systemu podwyższającego bezpieczeństwo seniorów w miejscu ich zamieszkania (tzw. „*opaska na odległość*” lub inne urządzenie zwiększające bezpieczeństwo seniorów poprzez opiekę na odległość).

Moduł pierwszy, Gmina zrealizuje dzięki uchwale Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 23 listopada 2023 r., Nr LXV/862/23, a którą to, umożliwiono wdrożenie na terenie Niepołomic tzw. „*usług sąsiedzkich*”.

Drugi moduł, zostanie zrealizowany na podstawie procedowanej uchwały. Gmina zamierzając przystąpić do realizacji modułu II aktualnego Programu, zobligowana jest przyjąć lokalny program osłonowy na podstawie **art. 17 ust. 2 pkt 4** ustawy o pomocy społecznej.

Przystępując do Programu, gmina Niepołomice zamierza wydatkować **30. 000, 00 zł**, w tym (w zależności od środków, którymi będzie dysponować Ministerstwo), nie więcej niż **80 %** z dotacji z budżetu Skarbu Państwa.

Jedynie na marginesie dodać należy, że z dniem 1 marca 2025 r., Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niepołomicach został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Niepołomicach (uchwała Rady Miejskiej w Niepołomicach Nr X/102/2024 z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie utworzenia Centrum Usług Społecznych w Niepołomicach (poprzez przekształcenie Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niepołomicach) oraz nadania statutu Centrum Usług Społecznych w Niepołomicach).

Dlatego też, w procedowanym Programie posłużono się różnymi nazwami jednostki organizacyjnej gminy odpowiedzialnej za realizację Programu.

Mając na uwadze powyższe, przyjęcie programu osłonowego jest w pełnym zakresie uzasadnione.